

Кінцевою метою формування планувальної структури України є її інтеграція у європейський планувальний простір, в зв'язку з чим необхідно вслякко сприяти розвитку у регіоні як широтних (на базі МТК «Європа-Азія» та ЧЕС), так і меридіональних (на базі МТК «Критський №9», «Балтика-Чорне море», «Північ-Південь») планувальних осей.

Вплив другого фактору – повоєнного функціонального зонування території Південного регіону України в багатьох відношеннях буде визначатись масштабами урбіциду та екоциду на звільнених територіях: руйнацією сельбищної та виробничої забудови, знищенням сільськогосподарських угідь, мінуванням територій, утилізацією продуктів військових дій.

В цих умовах необхідно виділити нові функціональні типи територій: території з жорстким обмеженням використання, території з частковими проявами урбіциду та екоциду, ядра економічного зростання (2 оазиси розквіту»), території переважно сільськогосподарського використання, рекреаційно-оздоровчі та природоохоронні території тощо.

На нашу думку, повне, чи часткове відновлення роботи Каховської ГЕС, меліоративних систем (включаючи Північнокримський канал), найбільшого в Україні Каховського водосховища і найбільшої в Європі Запорізької АЕС мають являти собою економічно та екологічно збалансований проєкт, який визначатиме в значній мірі типи і дислокацію функціональних зон.

**Темченко Єлізавета, Василюк Олексій, Філюта Катерина,
Колодежна Валерія**

ГО «Українська природоохоронна група»

ВІДНОВЛЕННЯ ПРИРОДНОЇ СКЛАДОВОЇ НА ТЕРЕНАХ КАХОВСЬКОГО ВОДОСХОВИЩА У КОНТЕКСТІ ВИКОНАННЯ ЄВРОПЕЙСЬКИХ НОРМАТИВІВ

6 червня 2023 року гребля Каховського водосховища була підірвана військами російської федерації. 18 липня 2023 року Кабінет Міністрів України затвердив постанову про експериментальний проєкт з початку відбудови Каховської ГЕС [1]. Проте це рішення було поспішним і керувалося сумнівними фактами.. 12 березня 2024 року з метою зафіксувати межі території колишнього водосховища, Кабінет Міністрів України прийняв постанову про запобігання нецільовому використанню земель, які займало Каховське водосховище [2].

Формулюючи сучасне бачення Каховського водосховища, слід спиратися на те, що Україна перебуває в процесі інтеграції до Європейського Союзу, відповідно - відновлення природних екосистем заплави Дніпра допоможе Україні досягти деяких екологічних стратегічних цілей ЄС, перерахованих нижче.

Передусім, це стосується закону “Про відновлення природи”, який у 2023 року прийняв Європарламент. Закон передбачає повернення до 2030 року 20% площі європейських держав з ландшафтів, які вже не є природними, - у природні. Разом з цим «Стратегія біорізноманіття ЄС до 2030 року», ставить за ціль заповідання щонайменше 30% суходолу та морських акваторій, і головне – відновлення до стану вільноплинних на протяжності 25000 км [3]. Руйнування греблі вже виконало одну умову цієї стратегії – а саме: відновлення вільно плинності річки. Екосистема, яка відновлюється на місці колишнього водосховища вже зараз подібна до Великого Лугу, – заплавної лісу, що існував тут раніше, тож є можливість створити масштабний проєкт з відновлення природи.

Європейська Комісія прийняла Нову лісову стратегію ЄС на період до 2030 року. Ключовими моментами тут є те, що у країнах ЄС має бути збільшення кількості та якості лісів, посилена їх охорона й відновлення. Додатково до цього має відбутися посадка 3 млрд дерев по всій Європі [4]. Осушене ложе Каховського водосховища стрімко покривається лісом і відображенням цього є знімки Sentinel-2 (рис. 1, рис. 2).

Рис. 1. Зображення рослинності Каховського водосховища станом на 20.06.2023 р. (отримано з [5]).

Рис. 2. Зображення рослинності Каховського водосховища станом на 25.05.2024 р. (отримано з [5]).

Враховуючи що йдеться про кліматично стійкі природні ліси, їх цінність буде надзвичайно високою в умовах зміненого клімату Європи. По-третє, відновлення України має ґрунтуватися за принципами Європейського зеленого курсу, які включають електрифікацію виробництва з використанням відновлювальних джерел енергії та масштабування інноваційних технологій. Вода, що відійшла з Каховського водосховища, звільнила великі території, що дозволяють побудувати сонячні електростанції, які потребують менше площі ніж ГЕС із великим водосховищем. До того ж, ложе Каховського водосховища може слугувати майданчиком для інноваційних технологій, де будуть розроблятися сучасні екологічні рішення.

Стрімке відновлення природних лісів на місці водосховища вказує на те, що з кожним наступним місяцем, цінність цієї території як екосистеми все більше відповідатиме потребам Європи ніж відновлення ГЕС та водосховища.

Література.

1. *Постанова КМУ від 18.07.2023 № 730. Офіційний вісник України, 2023. № 70. С. 191.*
2. *Постанова КМУ від 12.03.2024 № 286. Офіційний вісник України, № 29, С. 20.*
3. *EU Biodiversity Strategy for 2030. COM(2020) 380 final. Web: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex%3A52020DC0380>*
4. *New EU Forest Strategy for 2030. COM(2021) 572 final. Web: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:52021DC0572>*
5. *EO Browser. (2024). Apps.sentinel-hub.com. Retrieved May 31, 2024. Web: <https://apps.sentinel-hub.com/eo-browser>*